

REGIONŲ APYGARDOS ADMINISTRACINIS TEISMAS

SPRENDIMAS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2021 m. balandžio 29 d.
Kaunas

Regionų apygardos administracinio teismo Kauno rūmų teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Audriaus Grauželio, Jolantos Medvedevienės (kolegijos pirmininkė ir pranešėja) ir Astos Urbonienės,

sekretoriaujant Gediminui Laukevičiui,

dalyvaujant pareiškėjo Vyriausybės atstovų įstaigos Vyriausybės atstovo Vilniaus ir Alytaus apskrityse atstovei Ingai Jablonskienei,

atsakovės Alytaus miesto savivaldybės tarybos atstovei Evelinai Šerpenskaitei,

trečiojo suinteresuoto asmens Kalėjų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos atstovei Rūtai Jakavičiūtei,

viešame teismo posėdyje žodinio proceso tvarka išnagrinėjo administracinę bylą pagal pareiškėjo Vyriausybės atstovų įstaigos Vyriausybės atstovo Vilniaus ir Alytaus apskrityse pareiškimą atsakovei Alytaus miesto savivaldybės tarybai, trečiajam suinteresuotam asmeniui Kalėjų departamentui prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos dėl įpareigojimo atlikti veiksmus.

Teisėjų kolegija

n u s t a t ė :

Pareiškėjas kreipėsi į teismą, prašydamas įpareigoti Alytaus miesto savivaldybės tarybą (toliau – ir Taryba) artimiausiame Savivaldybės tarybos posėdyje paskirti konkrečią pirminio lygio ambulatorines asmens sveikatos priežiūros paslaugas teikiančią sveikatos priežiūros įstaigą, kuri užtikrins asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimą asmenims, laikomiems Alytaus pataisos namuose.

Pareiškėjas pareiškime ir teismo posėdžio metu panašiai nurodė, jog Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso (toliau – ir BVK) 174 straipsnio 3 dalyje nustatyta: kai Laisvės atėmimo vietų ligoninė arba pataisos įstaigų asmens sveikatos priežiūros padaliniai dėl objektyvių priežasčių negali užtikrinti pirminio lygio ambulatorinių asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimo arešto, terminuoto laisvės atėmimo ir laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmes atliekantiems nuteistiesiems, šių paslaugų teikimą pataisos įstaigų patalpose pagal sudarytas sutartis užtikrina savivaldybės, kurios teritorijoje veikia pataisos įstaiga, pirminio lygio ambulatorines asmens sveikatos priežiūros paslaugas teikianti asmens sveikatos priežiūros įstaiga. Sprendimą dėl konkrečios pirminio lygio ambulatorines asmens sveikatos priežiūros paslaugas teikiančios savivaldybės asmens sveikatos priežiūros įstaigos, kuri užtikrins asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimą arešto, terminuoto laisvės atėmimo ir laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmes atliekantiems nuteistiesiems, paskyrimo priima savivaldybės, kurios teritorijoje veikia pataisos

įstaiga, taryba. Panašios nuostatos išdėstytos ir Lietuvos Respublikos suėmimo vykdymo įstatymo 45 straipsnio 4 dalyje.

BVK 174 straipsnio pakeitimo įstatymo Nr. XIII-2699 2 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad savivaldybių, kurių teritorijose veikia pataisos įstaigos, tarybos iki 2020 m. sausio 1 d. paskiria konkrečias pirminio lygio ambulatorines asmens sveikatos priežiūros paslaugas teikiančias sveikatos priežiūros įstaigas, kurios užtikrins asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimą arešto, terminuoto laisvės atėmimo ir laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmes atliekantiems nuteistiesiems, o šių sveikatos priežiūros įstaigų vadovai su Laisvės atėmimo vietų ligonine arba su pataisos įstaigomis, kuriose įsteigti asmens sveikatos priežiūros padaliniai, sudaro šio įstatymo 1 straipsnyje išdėstyto BVK 174 straipsnio 3 dalyje nurodytą sutartį.

Kalėjimų departamentas prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos (toliau – ir Departamentas) 2020 m. lapkričio 13 d. raštu Nr. 1S-2856 informavo Vyriausybės atstovą Vilniaus ir Alytaus apskrityse (toliau – ir Vyriausybės atstovas), kad Alytaus miesto savivaldybės taryba iki šiol nėra įgyvendinusi minėtų įstatymų nuostatų. Akcentavo, jog dėl tokio Alytaus miesto savivaldybės neveikimo kyla reali rizika, kad, Laisvės atėmimo vietų ligoninės sveikatos priežiūros specialistams laikinai negalint teikti pirminio lygio ambulatorinių asmens sveikatos priežiūros paslaugų suimtiesiems ir nuteistiesiems, pastariesiems nebus prieinama Konstitucijos ir įstatymų laiduojama sveikatos priežiūra, todėl gali kilti pavojus jų sveikatai ir gyvybei.

Įvertinus tai, kad Alytaus miesto savivaldybės teritorijoje veikia Alytaus pataisos namai, Alytaus miesto savivaldybės taryba privalo nedelsdama vykdyti imperatyvias BVK bei Suėmimo vykdymo įstatymo nuostatas.

Vyriausybės atstovas, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos savivaldybių administracinės priežiūros įstatymo 8 straipsnio 2 dalies 1 punktu, 2020 m. lapkričio 20 d. pateikė Alytaus miesto savivaldybės tarybai reikalavimą Nr. TR1-29 (toliau – ir Reikalavimas) neatidėliojant įgyvendinti BVK 174 straipsnio 3 dalies bei Suėmimo vykdymo įstatymo 45 straipsnio 4 dalies nuostatas ir paskirti konkrečią pirminio lygio ambulatorines asmens sveikatos priežiūros paslaugas teikiančią sveikatos priežiūros įstaigą, kuri užtikrins asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimą suimtiesiems.

Alytaus miesto savivaldybės meras 2020 m. gruodžio 8 d. raštu Nr. SD-8463 informavo, kad Reikalavimas bus apsparstytas Alytaus miesto savivaldybės tarybos 2020 m. gruodžio 22 d. posėdyje. Vėliau 2020 m. gruodžio 28 d. raštu Nr. SD-9403 pranešė, kad Reikalavimas minėtame posėdyje buvo apsparstytas, tačiau nebuvo pritarta paskirti VšĮ Alytaus polikliniką, kuri užtikrintų asmens sveikatos priežiūros paslaugų organizavimą ir teikimą asmenims, laikomiems Alytaus pataisos namuose. Iš Alytaus miesto savivaldybės tarybos 2020 m. gruodžio 22 d. posėdžio protokolo Nr. TPR-24 (<https://alytus.lt/lt/taryba/protokolai-1>) nustatyta, kad 45 patvirtintos darbotvarkės klausimu buvo svarstytas sprendimo projektas „Dėl asmens sveikatos priežiūros paslaugų organizavimo ir teikimo asmenims, laikomiems Alytaus pataisos namuose“. Už sprendimo projektą balsavo 2 Tarybos nariai, prieš – 19, susilaikė – 1. Taigi Alytaus miesto savivaldybės taryba nusprendė nepriimti sprendimo „Dėl asmens sveikatos priežiūros paslaugų organizavimo ir teikimo asmenims, laikomiems Alytaus pataisos namuose“. Atsižvelgiant į tai, konstatuotina, jog Alytaus miesto savivaldybės taryba, atsisakydama vykdyti Vyriausybės atstovo pateiktą reikalavimą, neįgyvendina BVK bei Suėmimo vykdymo įstatymu imperatyviai nustatytos pareigos paskirti konkrečią pirminio lygio ambulatorines asmens sveikatos priežiūros paslaugas teikiančią sveikatos priežiūros įstaigą, kuri užtikrins asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimą asmenims, laikomiems Alytaus pataisos namuose.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad kitos Lietuvos Respublikos savivaldybių, kurių teritorijose yra laisvės atėmimo įstaigos ar tardymo izoliatoriai, tarybos įvykdė įstatymais nustatytą pareigą paskirti konkrečią pirminio lygio ambulatorines asmens sveikatos priežiūros paslaugas teikiančią sveikatos priežiūros įstaigą, kuri užtikrins asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimą suimtiesiems ir nuteistiesiems (Kauno miesto savivaldybės tarybos 2020 m. birželio 23 d. sprendimas Nr. T-274, Panevėžio miesto savivaldybės tarybos 2020 m. birželio 23 d. sprendimas Nr. 1-202, Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2020 m. liepos 9 d. sprendimas Nr. 1-593, Šiaulių savivaldybės tarybos 2020 m. rugsėjo 3 d. sprendimas Nr. T-332).

Atsakovė atsiliepiu į pareiškimą bei teismo posėdžio metu atsakovės atstovė su pareiškėjos pareiškimu nesutiko ir prašė jį atmesti kaip nepagrįstą. Nurodė, kad Alytaus miesto savivaldybės administracija 2020 m. rugpjūčio 24 d. raštu Nr. SD-5626(6.17) informavo Departamentą, kad VšĮ Alytaus apskrities S. Kudirkos ligoninė neturi licencijos teikti pirminio lygio ambulatorines asmens sveikatos priežiūros paslaugas, todėl negali būti paskirta teikti nepertraukiamas sveikatos priežiūros paslaugas suimtiesiems ir laisvės atėmimo bausmes atliekantiems asmenims. Taip pat Alytaus miesto savivaldybės administracija informavo, kad Alytaus mieste nėra nė vienos pirminės asmens sveikatos priežiūros įstaigos, teikiančios pirminės sveikatos priežiūros paslaugas po darbo valandų, savaitgaliais ar švenčių dienomis, taigi dėl šios priežasties taip pat nėra galimybės užtikrinti nepertraukiamo sveikatos priežiūros paslaugų teikimo suimtiesiems ir laisvės atėmimo bausmes atliekantiems nuteistiesiems. Alytaus miesto savivaldybėje yra itin mažas šeimos gydytojų skaičius: 2019 m. duomenimis, Alytuje šeimos gydytojų skaičius, tenkantis 10 000 gyventojų, siekė 4,61, o Lietuvos vidurkis 7,47, todėl jaučiamas šeimos gydytojų trūkumas šios paslaugos teikimui. VšĮ Alytaus poliklinikos Gydytojų taryboje buvo svarstytas klausimas dėl asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimo Alytaus pataisos namuose. Gydytojų taryba nepritarė šiam klausimui, motyvuodama tuo, kad šeimos gydytojai yra vyresnio amžiaus ir bijo teikti sveikatos priežiūros paslaugas nuteistiesiems. Alytaus miesto savivaldybėje viešosios asmens sveikatos priežiūros įstaigos šiuo metu yra orientuotos į COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos) suvaldymą Alytaus mieste. Viešųjų asmens sveikatos priežiūros įstaigų personalas paskirtas dirbti mobiliajame punkte, karščiavimo klinikoje, mobiliojoje tepinėlių ėmimo brigadoje, skiepavimo procese, todėl trūksta žmogiškųjų išteklių paslaugos užtikrinimui. Atsižvelgiant į nurodytas priežastis ir aplinkybes, manytina, kad nėra pagrindo įpareigoti paskirti konkrečią pirminio lygio ambulatorines asmens sveikatos priežiūros paslaugas teikiančią sveikatos priežiūros įstaigą, kuri užtikrins asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimą asmenims, laikomiems Alytaus pataisos namuose. Atkreiptinas dėmesys, kad Suėmimo vykdymo įstatymo pataisa įsigaliojo 2020 m. sausio 1 d., t. y. tuomet, kai nebuvo COVID-19 pandemijos ir niekas negalėjo numatyti, kiek ir kokiomis sąlygomis turės dirbti medikai, siekdami gelbėti žmonių gyvybes. Manytina, jog esant tokiai situacijai Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ir Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos turėtų išanalizuoti susidariusią situaciją, išnagrinėti Suėmimo vykdymo įstatymo pataisas, sudarydamos ir įstatyme įtvirtindamos galimybę tardymo izoliatorių patalpose pirminio lygio ambulatorines asmens sveikatos priežiūros paslaugas teikti ir privačioms pirminio lygio ambulatorines asmens sveikatos priežiūros paslaugas teikiančioms asmens sveikatos priežiūros įstaigoms. Nors Suėmimo vykdymo įstatymo 45 straipsnio 4 dalyje nurodyta, kad Laisvės atėmimo vietų ligoninė arba tardymo izoliatorių asmens sveikatos priežiūros padaliniai dėl objektyvių priežasčių negali užtikrinti pirminio lygio ambulatorinių asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimo suimtiesiems, tačiau ir savivaldybė dėl objektyvių priežasčių (nurodytų pirmiau) negali paskirti konkrečios pirminio lygio ambulatorines asmens sveikatos priežiūros paslaugas teikiančios asmens sveikatos priežiūros įstaigos, kuri užtikrintų asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimą suimtiesiems.

Papildomose paaiškinimuose atsakovė nurodė, jog Alytaus miesto savivaldybė 2021 m. vasario 15 d. raštu kreipėsi į Lietuvos Respublikos Seimo narius dėl BVK, Suėmimo vykdymo įstatymo ir Sveikatos priežiūros įstaigų įstatymo teisinio reguliavimo tobulinimo. Teigė, jog teisės aktuose nenurodyta, kokios objektyvios priežastys lemtų paslaugos teikimą.

Trečiojo suinteresuoto asmens Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos atstovė su pareiškėjo pareiškimu sutiko ir teismo posėdyje pažymėjo, jog palaiko pareiškėjo pareiškime išdėstytą poziciją.

Teisėjų kolegija

k o n s t a t u o j a :

Ginčas šioje administracinėje byloje kilo dėl Alytaus miesto savivaldybės tarybos pareigos įgyvendinti Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso 174 straipsnio 3 dalyje numatytus įpareigojimus, t. y. paskirti konkrečią pirminio lygio ambulatorines asmens sveikatos priežiūros

paslaugas teikiančią sveikatos priežiūros įstaigą, kuri užtikrintų asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimą asmenims, laikomiems Alytaus pataisos namuose.

Remiantis administracinėje byloje esančiais rašytiniais dokumentais nustatyta, kad Kalėjimų departamentas prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos 2020 m. lapkričio 13 d. raštu Nr. 1S-2856 informavo Vyriausybės atstovą Vilniaus ir Alytaus apskrityse (minėta; toliau – ir Vyriausybės atstovas), kad Alytaus miesto savivaldybės taryba iki šiol nėra įgyvendinusi Bausmių vykdymo kodekso 174 straipsnio 3 dalies bei Lietuvos Respublikos suėmimo vykdymo įstatymo 45 straipsnio 4 dalies nuostatų.

Vyriausybės atstovas 2020 m. lapkričio 20 d. pateikė Alytaus miesto savivaldybės tarybai reikalavimą Nr. TR1-29 neatidėliojant įgyvendinti Bausmių vykdymo kodekso 174 straipsnio 3 dalies bei Lietuvos Respublikos suėmimo vykdymo įstatymo 45 straipsnio 4 dalies nuostatas ir paskirti konkrečią pirminio lygio ambulatorines asmens sveikatos priežiūros paslaugas teikiančią sveikatos priežiūros įstaigą, kuri užtikrins asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimą suimtiesiems.

Alytaus miesto savivaldybės meras 2020 m. gruodžio 8 d. raštu Nr. SD-8463 informavo, kad Reikalavimas bus apsvarstytas Alytaus miesto savivaldybės tarybos 2020 m. gruodžio 22 d. posėdyje. Vėliau 2020 m. gruodžio 28 d. raštu Nr. SD-9403 nurodė, kad Reikalavimas 2020 m. gruodžio 22 d. posėdyje buvo apsvarstytas, tačiau nebuvo pritarta paskirti VšĮ Alytaus polikliniką.

Vyriausybės atstovo įgaliojimus nustatančio Savivaldybių administracinės priežiūros įstatymo 7 straipsnio 1 dalies 2 punkte yra įtvirtinta, jog prižiūradamas, ar savivaldybės laikosi Konstitucijos ir įstatymų, ar vykdo Vyriausybės nutarimus, Vyriausybės atstovas, kai savivaldybės administravimo subjektai nesilaiko Konstitucijos ir įstatymų, nevykdo Vyriausybės nutarimų, šio įstatymo 8 straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka reikalauja, kad Konstitucijos būtų laikomasi, įstatymai būtų įgyvendinti, o Vyriausybės nutarimai įvykdyti.

Vyriausybės atstovas, nustatęs, kad savivaldybės administravimo subjektas neįgyvendina įstatymų, nevykdo Vyriausybės nutarimų, atitinkamam savivaldybės administravimo subjektui pateikia rašytinį reikalavimą neatidėliojant įgyvendinti įstatymą, vykdyti Vyriausybės nutarimą. Vyriausybės atstovo rašytinį reikalavimą savivaldybės kolegialus administravimo subjektas turi apsvarstyti artimiausiame posėdyje, bet ne vėliau kaip per vieną mėnesį, o kiti savivaldybės administravimo subjektai – per 5 darbo dienas nuo rašytinio reikalavimo gavimo dienos ir apie priimtą sprendimą pranešti Vyriausybės atstovui per 5 darbo dienas nuo sprendimo priėmimo dienos; per 10 darbo dienų nuo pranešimo apie atsisakymą įvykdyti rašytinį reikalavimą gavimo dienos, jeigu savivaldybės administravimo subjektas, apsvarstęs šios dalies 1 punkte nurodytą Vyriausybės atstovo rašytinį reikalavimą, atsisako jį vykdyti, Administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka kreipiasi į teismą dėl šio savivaldybės administravimo subjekto neveikimo (Savivaldybių administracinės priežiūros įstatymo 8 str. 2 d.).

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje yra išaiškinta, kad sisteminis aptartų Savivaldybių administracinės priežiūros įstatymo normų vertinimas suponuoja išvadą, jog jos taikomos, kai savivaldybės administravimo subjektas, gavęs atitinkamą Vyriausybės atstovo teikimą – reikalavimą neatidėliojant įgyvendinti įstatymą, vykdyti Vyriausybės sprendimą, to padaryti nesutinka, t. y. atsisako veikti Vyriausybės atstovo jam siūlomą būdu. Procedūros aspektu tai yra būtinas prieš kreipiantis į teismą veiksmas, kurio neatlikus kreipimasis į teismą nėra galimas. Kalbant apie materialųjį tokio teikimo – pasiūlymo aspektą, būtina pažymėti, kad jo surašymas ir, svarbiausia, galimybė jį realizuoti turi būti siejama su savivaldybės administravimo subjekto teisės atlikti jo prašomus veiksmus turėjimu (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2019 m. liepos 3 d. nutartį administracinėje byloje Nr. eA-1122-629/2019, 2017 m. birželio 20 d. nutartį administracinėje byloje Nr. eA-859-492/2017).

Pirminė asmens ir visuomenės sveikatos priežiūra (įstaigų steigimas, reorganizavimas, likvidavimas, išlaikymas), išskyrus visuomenės sveikatos priežiūrą savivaldybės teritorijoje esančiose ikimokyklinio ugdymo, bendrojo ugdymo mokyklose ir profesinio mokymo įstaigose ugdomų mokinių pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas, visuomenės sveikatos stiprinimą ir visuomenės sveikatos stebėseną, yra viena iš savarankiškųjų (Konstitucijos ir įstatymų nustatytos (priskirtos) savivaldybių funkcijų) (Vietos savivaldos įstatymo 6 str. 1 d. 17 p.).

Pagal Bausmių vykdymo kodekso 174 straipsnio 3 dalį, kai Laisvės atėmimo vietų ligoninė arba pataisos įstaigų asmens sveikatos priežiūros padaliniai dėl objektyvių priežasčių negali užtikrinti pirminio lygio ambulatorinių asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimo arešto, terminuoto laisvės atėmimo ir laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmes atliekantiems nuteistiesiems, šių paslaugų teikimą pataisos įstaigų patalpose pagal sudarytas sutartis užtikrina savivaldybės, kurios teritorijoje veikia pataisos įstaiga, pirminio lygio ambulatorines asmens sveikatos priežiūros paslaugas teikianti asmens sveikatos priežiūros įstaiga. Sprendimą dėl konkrečios pirminio lygio ambulatorines asmens sveikatos priežiūros paslaugas teikiančios savivaldybės asmens sveikatos priežiūros įstaigos, kuri užtikrins asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimą arešto, terminuoto laisvės atėmimo ir laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmes atliekantiems nuteistiesiems, paskyrimo priima savivaldybės, kurios teritorijoje veikia pataisos įstaiga, taryba.

BVK 174 straipsnio pakeitimo įstatymo Nr. XIII-2699 2 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad savivaldybių, kurių teritorijose veikia pataisos įstaigos, tarybos iki 2020 m. sausio 1 d. paskiria konkrečias pirminio lygio ambulatorines asmens sveikatos priežiūros paslaugas teikiančias sveikatos priežiūros įstaigas, kurios užtikrins asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimą arešto, terminuoto laisvės atėmimo ir laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmes atliekantiems nuteistiesiems, o šių sveikatos priežiūros įstaigų vadovai su Laisvės atėmimo vietų ligonine arba su pataisos įstaigomis, kuriose įsteigti asmens sveikatos priežiūros padaliniai, sudaro šio įstatymo 1 straipsnyje išdėstyto BVK 174 straipsnio 3 dalyje nurodytą sutartį.

Pažymėtina, jog Alytaus miesto savivaldybės teritorijoje veikia pataisos įstaiga – Alytaus pataisos namai, adresu Ulonų g. 8A, Alytus.

Alytaus miesto savivaldybės taryba iki šiol nėra paskyrusi konkrečios pirminio lygio ambulatorines asmens sveikatos priežiūros paslaugas teikiančios sveikatos priežiūros įstaigos, kaip numato BVK 174 straipsnio 3 dalis.

Atsakovė teigia, jog toks sprendimas nepriimtas, kadangi VšĮ Alytaus poliklinikos Gydytojų taryba nepritarė asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimui Alytaus pataisos namams, motyvuodama tuo, jog šeimos gydytojai yra vyresnio amžiaus ir bijo teikti sveikatos priežiūros paslaugas nuteistiesiems. Be to, nurodė, jog Alytaus miesto savivaldybėje yra šeimos gydytojų trūkumas, bei pažymėjo, jog šiuo metu sveikatos priežiūros įstaigos orientuotos į COVID-19 pandemijos suvaldymą mieste. Papildomuose paaiškinimuose bei teismo posėdžio metu atsakovės atstovė pabrėžė, jog teisės aktai neįvardija objektyvių priežasčių, kurių pagrindu turėtų savivaldybės paskirta sveikatos įstaiga teikti sveikatos priežiūros paslaugas nuteistiesiems.

Teismas sprendžia, kad atsakovės nurodytos priežastys nėra pakankamas įrodymas reikalavimo, suformuluoto Vyriausybės atstovo 2020 m. lapkričio 20 d. reikalavime Nr. TR1-29, neįvykdymui pateisinti. Pažymėtina, jog Alytaus miesto savivaldybės taryba turi savo sprendimu paskirti konkrečią pirminio lygio ambulatorines asmens sveikatos priežiūros paslaugas teikiančią savivaldybės asmens sveikatos priežiūros įstaigą, kuri užtikrins asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimą arešto, terminuoto laisvės atėmimo ir laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmes atliekantiems nuteistiesiems. Konkrečios sąlygos (objektyvios priežastys) dėl paslaugų teikimo bus numatytos sudarant sutartį tarp savivaldybės tarybos paskirtos sveikatos priežiūros įstaigos ir Laisvės atėmimo vietų ligoninės (ar pataisos namų administracijos). Asmens sveikatos priežiūros paslaugų organizavimo ir teikimo asmenims, laikomiems laisvės atėmimo įstaigose, tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro ir Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2019 m. rugsėjo 30 d. įsakymu Nr. V-1103/1R-279, 1 priede yra patvirtinta pavyzdinė (tipinė) Ambulatorinių asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimo suimtiesiems ir nuteistiesiems sutarties forma. Minėtoje sutarties formoje aiškiai numatyti šalių įsipareigojimai, atsiskaitymas už paslaugas bei šalių atsakomybė.

Atsakovė šiuo atveju neturi teisės aktuose įtvirtintos diskrecijos teisės spręsti dėl konkrečios sveikatos priežiūros įstaigos paskyrimo ar atsisakymo ją skirti, jai tokia pareiga yra nustatyta BVK 174 straipsnio 3 dalyje, kurią Taryba privalo vykdyti, vadovaudamasi teisėtumo ir įstatymo viršenybės principais. Tai konstatavus, kaip teisiškai nereikšmingi atmetami prielaidomis grindžiami atsakovės argumentai, susiję su gydytojų skaičiumi Alytaus mieste, jų atsisakymu vykdyti pareigas ir t. t.

Konstituciniai sveikatos apsaugos pagrindai yra įtvirtinti Konstitucijos 53 straipsnio 1 dalyje, kurioje nustatyta: „Valstybė rūpinasi žmonių sveikata ir laiduoja medicinos pagalbą bei paslaugas žmogui susirgus. Įstatymas nustato piliečiams nemokamos medicinos pagalbos valstybinėse gydymo įstaigose teikimo tvarką.“ Žmogaus ir visuomenės sveikata yra viena svarbiausių visuomenės vertybių (*inter alia* Konstitucinio Teismo 2002 m. liepos 11 d., 2005 m. rugsėjo 29 d., 2011 m. birželio 21 d. nutarimai). Aiškindamas konstitucinę nuostatą, kad valstybė rūpinasi žmonių sveikata, Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, jog žmonių sveikatos apsauga yra konstituciškai svarbus tikslas, viešasis interesas, o rūpinimasis žmonių sveikata – tai valstybės funkcija (*inter alia* Konstitucinio Teismo 2004 m. sausio 26 d., 2005 m. rugsėjo 29 d., 2011 m. birželio 21 d. nutarimai).

Be to, Sveikatos sistemos įstatymo 47 straipsnio 2 dalies 4 punkte nustatyta, kad kardomojo kalnimo vietose esančių ir nuteistųjų asmenų sveikatos priežiūra priskiriama valstybės laiduojamai (nemokamai) sveikatos priežiūrai, o šio įstatymo 77 straipsnio 6 dalyje, taip pat Sveikatos draudimo įstatymo 6 straipsnio 4 dalies 22 punkte nustatyta, kad šių asmenų sveikatos priežiūra finansuojama iš valstybės biudžeto.

Atsižvelgiant į tai, kad Reikalavimu suformuluotas įpareigojimas per nustatytą terminą įvykdytas nebuvo, todėl darytina išvada, kad pareiškėjas pagrįstai kreipėsi į teismą su reikalavimu įpareigoti atsakovę įvykdyti BVK 174 straipsnio 3 dalies nuostatas. Aptarto teisinio reglamentavimo ir nustatytų faktinių aplinkybių kontekste atsakovės pateikti paaiškinimai dėl šeimos gydytojų trūkumo, atsisakymo teikti paslaugas nuteistiesiems, nenurodytų objektyvių priežasčių negali būti pripažinti objektyviais įrodymais, paneigiančiais pareiškėjo teisę kreiptis į teismą. Kitų aplinkybių, dėl kurių atsakovės neveikimas, pasireiškęs Reikalavimo nevykdymu, būtų pateisintas, nenustatyta. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad yra pagrindas pareiškėjo pareiškimą patenkinti, atsakovę įpareigojant atlikti 2020 m. lapkričio 20 d. reikalavime Nr. TR1-29 nustatytus veiksmus, t. y. artimiausiame savivaldybės tarybos posėdyje paskirti konkrečią pirminio lygio ambulatorines asmens sveikatos priežiūros paslaugas teikiančią sveikatos priežiūros įstaigą, kuri užtikrins asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimą asmenims, laikomiems Alytaus pataisos namuose.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 85–87 straipsniais, 88 straipsnio 3 punktu, teisėjų kolegija

n u s p r e n d ž i a :

Vyriausybės atstovų įstaigos Vyriausybės atstovo Vilniaus ir Alytaus apskrityse pareiškimą patenkinti.

Įpareigoti Alytaus miesto savivaldybės tarybą artimiausiame Savivaldybės tarybos posėdyje paskirti konkrečią pirminio lygio ambulatorines asmens sveikatos priežiūros paslaugas teikiančią sveikatos priežiūros įstaigą, kuri užtikrins asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimą asmenims, laikomiems Alytaus pataisos namuose.

Sprendimas per 30 kalendorinių dienų nuo paskelbimo apeliacine tvarka gali būti skundžiamas Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui, apeliacinį skundą paduodant per Regionų apygardos administracinio teismo Kauno rūmus.

Teisėjai

Audrius Grauželis

Jolanta Medvedevienė

Asta Urbonienė